

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ DERSLERİNE İLİŞKİN ÖZYETERLİK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yavuz ŞEN¹, Koray ÇELENK²

ÖZ

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretim programlarında yer alan Geleneksel Türk Müziği (Geleneksel Türk Halk Müziği/Geleneksel Türk Sanat Müziği) derslerine ilişkin özyeterlik algılarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın evreni, Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı olan 26 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okuyan öğrencilerden; örnekleme ise, Türkiye'deki 18 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının Geleneksel Türk Müziği (GTM) derslerine ilişkin özyeterlik algılarını belirlemeye yönelik nitel bir araştırmadır. Araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarını belirleyebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından daha önceden geliştirilmiş ve geçerlik ve güvenirliği test edilmiş olan "Geleneksel Türk Müziği Derslerine İlişkin Özyeterlik Algısı Ölçeği", veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek, örnekleme oluşturan 18 üniversiteye uygulanarak geri dönüş sağlanan 436 öğrenciden gerekli veriler toplanıp istatistiksel analizler yapılmış ve GTM derslerine yönelik özyeterlik algılarının hangi düzeyde olduğu, çeşitli değişkenlere göre sorgulanarak bunun sonucunda öğrencilerin bu derslere ilişkin profili ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin GTM ile ilgili derslere yönelik olarak almış oldukları temel müzik bilgileri ile ilgili maddelerde özyeterlik algılarının yüksek olduğu, ancak GTM dersleri ile ilgili gerekli olan bilgilere yönelik maddelerde (makam bilgisi, seyir, usûl v.b.) ise özyeterlik algılarının düşük olduğu; cinsiyet faktörüne göre özyeterlik algılarının erkekler lehine daha yüksek olduğu; düz lise çıkışlı öğrencilerin özyeterlik algılarının AGSL mezunu öğrencilere göre daha yüksek olduğu; GTM derslerine yönelik özyeterlik algılarının üniversite, çalgı grubu, öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü ve ailelerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörlerine göre farklılık gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Türk Müziği Dersleri, Müzik Öğretmenliği Programı, Özyeterlik Algısı.

¹ Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, Erzurum/Türkiye, yavuzsen(at)atauni.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, Erzurum/Türkiye, koraycelenk(at)atauni.edu.tr

AN ANALYSIS ON THE SELF-EFFICACY PERCEPTIONS OF MUSIC TEACHER CANDIDATES RELATED TO THE TRADITIONAL TURKISH MUSIC COURSES IN TERMS OF VARIOUS VARIABILITIES

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the self-efficacy perceptions of the music teacher candidates who continue their education in the Traditional Turkish Music (Traditional Turkish Folk Music / Traditional Turkish Art Music) courses which are included in the curriculum of Music Education Departments and Fine Arts Education Departments of Education Faculties. The universe of the study consists of the students who study in 26 Music Education Department affiliated to Higher Education Institution; the sample is made up of 4th grade students of 18 Music Education Department in Turkey. This study is a qualitative research to determine the self-efficacy perceptions of music teacher candidates regarding Traditional Turkish Music (TTM) lessons. In the study, "Self-Efficacy Perception Scale Related to Traditional Turkish Music Lessons" which was previously developed by researchers and tested for validity and reliability was used as a data collection tool in order to determine the self-efficacy perceptions of music teacher candidates. The scale was applied to 18 universities constituting the sample and the necessary data were collected from the 436 returned students and the statistical analyzes were made. As a result, the students' profiles was tried to introduce by questioning the level of the self-efficacy perceptions of the TTM classes according to various variables. In the study, it was found that the self-efficacy perceptions were high in the items related to the basic music information related to TTM the students had taken for the lessons, but that the self-efficacy perceptions were low in the items related to the required information (mode knowledge, mode progression, rhythm and so on) related to TTM courses. Considering gender factors, self-efficacy perceptions are higher in men than that of in women; the self-efficacy perceptions of students in the general high school were higher than the students graduated from Anatolian Fine Arts High School graduation. The results indicates that the self-efficacy perceptions of TTM classes differ according to university, instrument group, types of music that students and their parents prefer to listen to.

Keywords: Traditional Turkish Music, Music Teaching Programme, Self-efficacy Perception.

Şen, Yavuz ve Çelenk, Koray. "Müzik Öğretmeni Adaylarının Geleneksel Türk Müziği Dersleri'ne İlişkin Özyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". *İdil* 6. 39 (2017): 3355-3387.

Şen, Y. ve Çelenk, K. (2017). Müzik Öğretmeni Adaylarının Geleneksel Türk Müziği Dersleri'ne İlişkin Özyeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İdil*, 6 (39), s. 3355-3387.

1. Giriş

Her birey öğrenmeye başladığı andan itibaren, kendi yaşantısı yoluyla bilgi, beceri ve yeteneklerinin farkına varmaya başlar. Hayatı tanıma, anlamlandırma sürecinde; birey başarabildikleri ve başaramadıkları ile kendisi hakkında birtakım yargılara sahip olur. Eğitim ve öğretim yaşamında mümkün olduğunca gelişmeyi hedefleyen bireyin, kendi ile ilgili birtakım düşüncelere sahip olması, onun yapacağı veya yapmayı planladığı tüm kararlarını, davranışlarını kısaca tüm yaşamını etkileyen bir role sahiptir.

Özyeterlik (self-efficacy) Bandura tarafından “bireyin, bir görevi yerine getirmek için harekete geçip geçmemesine, zorluklar karşısında ne kadar çaba harcayacağına, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı” olarak tanımlar. Özyeterlik algısının bireyin etkinliklerinin seçimini, güçlükler karşısındaki sebatını, çabalarının düzeyini ve performansını etkilediği görüşünü savunmuştur. Bu görüşü destekleyen birçok araştırma, özyeterlik algısı yüksek olan bireylerin, bir görevi başarmak için büyük çaba gösterdiklerini, olumsuzluklar karşısında ısrarlı ve sabırlı olduklarını göstermektedir (Akt. Yokuş ve Yürüdür, 2015: 24).

Bandura (1994) bireylerin özyeterlik inançlarının dört temel kaynağı olduğunu belirtmiştir. Bunlar tam ve doğru deneyimler, sosyal modeller tarafından sağlanan dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve bireyin fiziksel ve duygusal durumudur. Bu kaynaklardan en etkili olanı bireyin bizzat yaşadığı deneyimlerdir. Özyeterlik inançları insanların kendileri için belirledikleri amaçları, bu amaçlara ulaşmak için ne kadar çaba harcayacaklarını, amaçlarına ulaşmak için karşılaştıkları güçlüklerle ne kadar süre yüz yüze kalabileceklerini ve başarısızlık karşısındaki tepkilerini etkilemektedir. Yaşanan başarılı deneyimler kişinin kendisiyle ilgili güçlü inançlar geliştirmesini sağlar. Eğer birey önceden bir yeterlik duygusu oluşturmuşsa, başarısızlıklar bu inancı sarsar ancak mücadele duygusunu yok edemez. Birey yeniden başarılı olma çabasını kendinde bulabilir. Kendisinin sahip olduğu kapasiteyle ilgili şüpheleri olan bireyler ise, zor işleri kendilerine bir tehdit ya da tehlike olarak görürler. Zor görevlerle karşılaştıklarında bunun üstesinden gelmede, konuya yoğunlaşarak çözüm bulmakta zorlanırlar. Başarısız olduklarında daha yavaş normale dönerler ve kendilerini bırakırlar. Bu nedenle özyeterlik inançları bireyler için çok önemlidir (Akt. Üstün ve Tekin, 2009: 36).

Özyeterlik inancı öğretmen eğitiminde özellikle mesleki bilgi, beceri ve tutum boyutlarında önemlidir. Öğretmen adayları göreve başladıklarında öğretimi planlama, konuya uygun yöntem ve teknikleri, araç-gereçleri seçme, öğrencilerin derse etkin katılımlarını sağlama, öğrencilerin öğrenme sorunlarıyla başa çıkma ve sınıf disiplinini sağlama gibi konularda uygulama yapma, sorunları fark etme ve

çözüm üretme görevlerini üstleneceklerdir. Öğretmenlerin yüksek özyeterlik inancına sahip olmaları, zor durumlarla başa çıkmalarını ve çözüm üretmelerini olumlu yönde etkileyecektir. Bu nedenle öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının tespit edilmesi, geleceğe yönelik yordama yapabilme açısından önemlidir (Üstün ve Tekin, 2009: 38).

Ülkemizde yapılmış olan “müzik alanında özyeterlik” konularını içeren, bilimsel araştırmaların son yıllarda sayılarının arttığı görülmektedir (Akbulut, 2006; Piji, 2007; Otacıoğlu, 2008; Afacan, 2008; Şeker ve Bilen, 2010; Özmenteş, 2011; Piji Küçük, 2011a; Piji Küçük, 2011b; Çevik, 2011; Ekinci, 2013; Yokuş, 2014; Özmenteş, 2014; Gün ve Yıldız, 2014; Topoğlu, 2014; Piji Küçük, 2015; Yokuş ve Yürüdü, 2015; Milli, 2015; Yağcı ve Aksoy, 2015; Tunç ve Bulut, 2016; Kaya, 2016). Bu araştırmaların artarak devam etmesinin müzik eğitimi ve öğretimi adına alana katkı sağlayan bir süreç olduğu düşünülmektedir. Müzik eğitimi alanında özyeterlik ile ilgili araştırmalardan bazılarına yer vermek gerekirse;

Akbulut (2006) “*Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Özyeterlik İnançları*” adlı çalışmada; müzik öğretmeni olacak adayların alan ve öğretmenlik mesleğine ilişkin özyeterlik inançlarının saptanmasının, “onların kendilerini daha iyi tanımlayabilmelerine, o ana kadar ki birikimlerinin daha fazla farkına varabilmelerine olanak sağlayacağını ve mesleki doyumlarını da etkileyebileceğini belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin özyeterlik inanç düzeylerinin bilinmesinin, müzik eğitimi programlarının yeniden gözden geçirilmesi veya yapılandırılmasında alınacak önlemler bakımından yararlı olacağı görüşünü” ifade etmektedir (s. 27).

Özmenteş (2011) “*Müzik Öğretimine Yönelik Özyeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi*” adlı çalışmada, ülkemizde eğitim ve müzik eğitimi araştırmalarında özyeterlik ile ilgili araştırmaların son yıllarda artış gösterdiğini ve eğitimbilimi alanına paralel olarak müzik eğitimi alanında da çeşitli özyeterlik ölçeklerinin geliştirildiğini belirtmektedir. Müzik öğretimine yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi çalışması kapsamında, “müzik öğretiminin alt boyutları saptanarak öğretmen adaylarının bu alanlardaki yeterlik algılarını ölçmeye yönelik sorular oluşturulmuştur. Bu alt boyutlar kavramsal düzeyde çalgı eğitimine, ses eğitimine, müzik kuramları öğretimine, müzik öğretim yöntemlerini uygulayabilmeye yöneliktir. 23 maddeden oluşturulan ölçeğin müzik öğretmenleri ve öğretmen adaylarının müzik öğretimlerine yönelik özyeterliklerini ölçerek” bu alana katkı sağladığı görülmektedir.

Özmenteş (2014) “*Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzik Özyeterlikleri, Benlik Saygıları ve Bireysel Özellikleri Arasındaki İlişkiler*” adlı çalışmasını, 2008/2009 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Antalya ilinde mesleki müzik eğitimi alan 191 lise ve üniversite öğrencisi ile gerçekleştirmiştir. Bu araştırma

sonucunda erkek öğrencilerin müzik özyeterliklerinin kız öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu anlaşılmıştır. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek müzik öz yeterliği geliştirmiş olmasını, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla sahne deneyimine sahip olması ile açıklamıştır. Ayrıca, araştırmada öz yeterliği en düşük olan öğrencilerin en az çalışan öğrenciler olduğu görülmüştür (s. 146-147).

Piji Küçük (2011) “Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Yeteneğine İlişkin Özyeterlik Algıları Özel Yetenek Sınavı Başarıları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” adlı çalışmada, “müzik öğretmeni adaylarının müzik yeteneğine ilişkin özyeterlik algılarının iyi düzeyde olduğu yönünde tespitte bulunarak, öğretmen adaylarının özyeterlik algılarının geliştirilmesi gerektiğine değinmiş ve çeşitli öneriler sunmuştur. Buna göre; müzik öğretmeni adaylarına “müzik öğretmenliği eğitimi boyunca, alan ve genel kültür konusunda bilgi ve beceri kazandırmanın yanında, onların yeteneklerine ve akademik başarılarına yönelik yüksek özyeterlik algısı geliştirmeleri ve bu algılarının farkındalığı için gerekli ortamlar yaratılması, performans gösterebilecekleri ortamlar hazırlanarak başarı duygusunun yaşatılması sağlanabilir. Öğrencilerin özellikle alan derslerinde yapılan uygulamalara ve bu derslere bağlı olarak düzenlenen çeşitli etkinliklere aktif katılımının sağlanmasının müzik yeteneğine ilişkin özyeterlik algısını geliştirilebileceğini” önermiştir (s. 177-178).

Gün ve Yıldız (2014) tarafından geliştirilen “müzik öğretmeni adaylarına yönelik piyano performansı özyeterlik ölçeği”, 25 madde ve “teknik düzey algısı”, “sahne kaygısı algısı”, “performans düzeyi algısı” olarak üç alt boyuttan oluşmaktadır. Performans öz yeterliği öğrencilerin sergilediği yeterlik düzeyinden ziyade kendilerini ne düzeyde yeterli algıladıklarını ifade etmektedir. Bu ölçek ile yapılacak bilimsel araştırmalarda (farklı yaş gruplarından bireylere de uyarlanarak) bireylerin piyano performanslarına ilişkin özyeterlik düzeyleri hakkında tespitlerde bulunulması amaçlanmıştır (s. 1064).

Müzik öğretmeni adaylarının, çeşitli derslere yönelik özyeterliklerinin tespitini amaçlayan çalışmalar incelendiğinde; eğitimi görmekte oldukları “Geleneksel Türk müziği” derslerine ilişkin özyeterliklerini konu alan bir çalışmaya rastlanmadığı görülmüştür. Bu nedenle araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Bu araştırmanın problemi kapsamında müzik öğretmeni adaylarının Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) ve Geleneksel Türk Sanat Müziği (GTSM) derslerine ilişkin özyeterlik algıları incelendiğinden ilgili derslerin programdaki yerine kısaca değinilmiştir.

GTHM ve GTSM dersleri, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğretim Programındaki Müzik Öğretmeni

adaylarının formasyonlarını tamamlamaları için gerekli olan zorunlu dersler arasındadır. Araştırma kapsamında ele alınan bu derslere; YÖK'ün 1994 çerçeve programında bakıldığında, üçüncü sınıfın birinci (5. yarıyıl) döneminde “Türk Halk Müziği”, ikinci (6. yarıyıl) döneminde “Türk Sanat Müziği” adı altında yer verilmiştir (Akt. Şen, 2011: 36). 2006–2007 çerçeve programında ise, ikinci sınıfın birinci (3. yarıyıl) döneminde “Geleneksel Türk Halk Müziği”, ikinci sınıfın ikinci döneminde (4. yarıyıl) “Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması” adı altında yer almaktadır. “Geleneksel Türk Sanat Müziği” dersi ise, üçüncü sınıfın birinci döneminde (5. yarıyıl) yer alırken üçüncü sınıfın ikinci döneminde (6. yarıyıl) ise “Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması” adı altında yer aldığı görülmektedir (Müzik Öğretmenliği Müfredatı, YÖK).

1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi; müzik öğretmeni adaylarının Geleneksel Türk Müziği (GTM) Dersleri'ne ilişkin özyeterlik algıları ne düzeydedir? şeklinde oluşturulmuştur.

1.1.1. Alt Problemler

1. Müzik öğretmeni adaylarının demografik bilgileri nasıl bir dağılım göstermektedir?

2. Müzik öğretmeni adaylarının GTM derslerine ilişkin özyeterlik algıları ne ölçüdedir ve aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Müzik öğretmeni adaylarının GTM derslerine ilişkin özyeterlik algıları cinsiyete, mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına, eğitim almakta oldukları üniversitelere, bireysel çalgı ve çalgı gruplarına, dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerine, ailede sıklıkla dinlenen müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmeni adaylarının GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarını belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde, müzik öğretmeni adaylarının GTM ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının sınanması araştırmanın diğer bir önemli amacıdır.

Bu araştırma; GTM derslerine yönelik müzik öğretmeni adaylarının özyeterlik algılarının incelenmesi açısından öncü çalışmalardan biri olması, Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında eğitim gören öğretmen adaylarının GTM derslerine yönelik özyeterlik algılarının farklı değişkenler açısından incelendiği kapsamlı bir araştırma olması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, “İlköğretim ve Ortaöğretim” Müzik Dersi

Programlarının yeniden yapılandırılarak geleneksel müziklerimize bütün türleriyle yer verilmiş olması sonucunda; müzik öğretmeni adayları için geleneksel müziklerimizle ilgili mesleki bilgiler daha da önemli hale gelmiş olup, öğretmenlik yapacakları kurumlarda GTM derslerinde kazandıkları bilgi ve becerileri kullanacakları için öğrencilerin bu derslere ilişkin özyeterlik algılarının tespiti açısından da önem taşımaktadır.

2. Yöntem

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının GTM (GTHM ve GTSM) derslerine ilişkin özyeterlik algılarını belirlemeye yönelik olarak betimsel araştırmalardan tarama modeli (survey) ile yürütülen bir araştırmadır. “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2008: 79).

Belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek veya objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine cevap arandığında uygulanacak yöntem betimsel (alan) araştırma yöntemleridir (Arseven, 2001: 104).

Bu araştırmada, öğrencilerin (öğretmen adaylarının) GTM derslerine yönelik özyeterlik algılarının hangi düzeyde olduğu, çeşitli değişkenlere göre sorgulanmış ve bunun sonucunda öğrencilerin bu derslere ilişkin profili ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı olan 26 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, Türkiye’deki 18 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada elde edilen istatistiklerin evren değerlerinin istatistiksel olarak yansız kestirilmesi için basit rastgele küme örnekleme yöntemi başvurulmuştur. Aşağıdaki tabloda araştırmaya katılan ve örnekleme oluşturan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversitelere göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Araştırmanın Gerçekleştirildiği Üniversiteler	Frekans (f)	Yüzde (%)
1. 18 Mart Üniversitesi	23	5,3
2. 9 Eylül Üniversitesi	26	6,0
3. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	28	6,4
4. Adnan Menderes Üniversitesi	30	6,9
5. Atatürk Üniversitesi	30	6,9
6. Balıkesir Üniversitesi	25	5,7
7. Cumhuriyet Üniversitesi	21	4,8
8. Erzincan Üniversitesi	17	3,9
9. Gazi Osman Paşa Üniversitesi	17	3,9
10. Gazi Üniversitesi	40	9,2
11. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	20	4,6
12. Muğla Üniversitesi	15	3,4
13. Ömer Halisdemir Üniversitesi	25	5,7
14. On Dokuz Mayıs Üniversitesi	22	5,0
15. Pamukkale Üniversitesi	18	4,2
16. Selçuk Üniversitesi	35	8,0
17. Uludağ Üniversitesi	24	5,5
18. Yüzüncü Yıl Üniversitesi	20	4,6
Toplam	436	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın gerçekleştirildiği üniversitelere bakıldığında toplam 18 üniversiteden 436 öğrencinin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Araştırmaya en fazla katılım %9,2 oran (40 öğrenci) ile Gazi Üniversitesi’nden sağlanmıştır. Bunu Selçuk, Atatürk ve Adnan Menderes Üniversiteleri izlemektedir. En az katılım ise %3,4 oran (15 öğrenci) ile Muğla Üniversitesi’nden sağlanmıştır. Tabloda araştırmaya katılan öğrenci sayısına bakıldığında, dağılımın üniversitelerdeki kontenjan ve geri dönüşlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

2.2. Verilerin Toplanması

Her araştırma için araştırmada ele alınan veya alınması planlanan problem hakkında yazılı kaynaklar taranır. Yazılı kaynaklardan veri toplama; araştırmanın çerçevesini belirlemek ve bu konuda şimdiye kadar nelerin yapıldığını ortaya koymak için yapılan bir çalışmadır. Deneklerden veri toplama ise insanlara ait niteliklerin, araştırmalar için veri olarak kullanılmasında izlenen yöntemlerden biridir. Anket yöntemi ile veri toplama, survey (saha) araştırmalarında çok yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir (Arseven, 2001: 120-121).

Bu araştırmada Çelenk ve Şen (2016) tarafından geliştirilip geçerlik ve güvenirliği (Cronbach’s Alpha=0,842) test edilmiş olan “Geleneksel Türk Müziği

Derslerine İlişkin Özyeterlik Algısı Ölçeği”, veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek, örnekleme oluşturan 18 üniversiteye uygulanmış ve geri dönüş sağlanan 436 öğrenciden gerekli veriler toplanarak istatistiksel analizler için sistematize edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmanın bu bölümünde alt problemlerin test edilmesine ilişkin hangi istatistiksel testlerin kullanıldığı ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Alt problemlerin incelenmesi, faktörler düzeyinde yapılan karşılaştırmaları içermektedir.

Bu çalışmada ilk olarak *Kolmogorov-Smirnov testi* ile verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Normallik testi sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

Özyeterlik Maddeleri (GTHM)	p<0,05	Özyeterlik Maddeleri (GTSM)	p<0,05
GTHM dersleri ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim	0,000*	GTSM dersleri ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim	0,000*
GTHM dersinde öğrendiklerimi uygulamaya dökmem	0,000*	GTSM dersinde öğrendiklerimi uygulamaya dökmem	0,000*
GTHM dersinde öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı	0,000*	GTSM dersinde öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı	0,000*
GTHM dersi ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum	0,000*	GTSM dersi ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum	0,000*
GTHM ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum	0,000*	GTSM ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum	0,000*
GTHM dersinde verilen eserlerin solfejini yapabilirim	0,000*	GTSM dersinde verilen eserlerin solfejini yapabilirim	0,000*
GTHM dersinde dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim	0,000*	GTSM dersinde dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim	0,000*
GTHM dersinde dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim	0,000*	GTSM dersinde dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim	0,000*
GTHM dersinde dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim	0,000*	GTSM dersinde dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim	0,000*
GTHM ile ilgili yeni bir eseri icra edebilirim	0,000*	GTSM ile ilgili yeni bir eseri icra edebilirim	0,000*
GTHM dersleri ile ilgili eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamam	0,000*	GTSM dersleri ile ilgili eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamam	0,000*
GTHM dersleri ile ilgili eserleri sesim ile seslendirmede sorun yaşamam	0,000*	GTSM dersleri ile ilgili eserleri sesim ile seslendirmede sorun yaşamam	0,000*
GTHM derslerinde arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum	0,000*	GTSM derslerinde arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum	0,000*
GTHM derslerine çok çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım	0,000*	GTSM derslerine çok çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım	0,000*

Tablo 2’de görüldüğü gibi, yapılan normallik testi sonucu, dağılımın hem GTHM hem de GTSM soruları için normal dağılmadığı ($p=0,000<0,05$) tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan boyutların normal dağılıma sahip olmamasından dolayı iki grubun karşılaştırılmasında *Mann-Whitney U testi*, ikiden fazla grubun karşılaştırılmasında ise *Kruskal-Wallis H* kullanılmıştır.

Testlere ilişkin tablolarda *Mann-Whitney U testi* için N, Sıra ort., Sıra Top., U ve p değerleri verilirken; *Kruskal-Wallis H testi* için ise N, Sıra ort., sd, χ^2 ve p değerleri verilmiştir. Çoklu karşılaştırma testlerinde ayrıca tabloların altında farklılığın nereden kaynaklandığı ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir.

Çalışmada yer alan analizler için SPSS 20.0 (PASW 20.0) paket programı kullanılmış ve analizler için elde sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmının bu bölümünde, alt problemler çözümlenerek elde edilen bulgular, çeşitli istatistiksel işlemlerden geçirilerek tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca araştırma bulguları yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında; araştırmaya katılan öğrencilere ait kişisel bilgilerin yer aldığı, “cinsiyet, mezun olunan okul, yerleşim yeri, ana çalgıları, ebeveyn eğitim durumu, öğrencilerin ve ailelerinin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türü” değişkenlerine yer verilmiştir. Öğrencilere ait demografik bilgilerin yer aldığı tablo ve grafikler aşağıda sırası ile gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler		(f) - (%)				Toplam		
		Kız		Erkek				
Cinsiyet	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)		
	292	67	144	33	436	100		
Mezun Olunan Okul	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi		Diğer		Toplam			
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)		
	307	70,4	129	29,6	436	100		
Yerleşim Yeri	İl		İlçe		Köy		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
	386	88,5	35	8	15	3,5	436	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet faktörüne göre dağılımlarına bakıldığında toplam 436 öğrenciden 292 kişinin %67 oranla kız, 144 kişinin %33 oranla erkek olduğu; mezun olunan okul faktörüne göre dağılımlarına bakıldığında toplam 436 öğrenciden 307 kişinin %70,4 oranla Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nden mezun olduğu, 129 kişinin ise %29,6 oranla diğer lise türünden mezun olduğu; yerleşim yerine göre dağılımlarına bakıldığında ise toplam 436 öğrenciden 386 kişinin %88,5 oranla ilde ikamet ettiği, 35 kişinin %8 oranla ilçede ikamet ettiği ve 15 kişinin %3,5 oranla köyde ikamet ettiği görülmektedir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kız öğrencilerden oluştuğu, ilde

ikamet eden öğrenci sayısının daha fazla olduğu ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun AGSL mezunu olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Ana Çalgılarına Göre Dağılımı

Çalgı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bağlama	39	8,9
Fagot	1	0,2
Flüt	49	11,2
Gitar	50	11,5
Kanun	2	0,5
Keman	137	31,5
Klarnet	6	1,4
Kontrbas	1	0,2
Ney	1	0,2
Obua	1	0,2
Piyano	6	1,4
Saksafon	1	0,2
Şan	42	9,6
Ud	15	3,5
Viyola	43	9,9
Viyolonsel	42	9,6
Toplam	436	100

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin ana çalgılarına göre dağılımlarına bakıldığında toplamda 436 öğrencinin büyük bir çoğunluğunun ana çalgılarının keman olduğu, yoğunlukta olan diğer çalgıların gitar, flüt, şan, viyola, viyolonsel ve bağlama olduğu görülmektedir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun batı yaylı sazlarını ana çalgı olarak seçtikleri ve genelde batı enstrümanlarının daha rağbet gördüğü söylenebilir.

Tablo 5. Öğrencilerin Ebeveyn (Anne-Baba) Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Ebeveyn Eğitim Durumu (Anne)	Okula Gitmedi		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		Y. Lisans veya Doktora		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Ebeveyn Eğitim Durumu (Anne)	11	2,5	114	26,2	52	11,9	147	33,7	106	24,3	6	1,4	436	100
Ebeveyn Eğitim Durumu (Baba)	4	0,9	56	12,8	46	10,6	144	33	179	41,1	7	1,6	436	100

Tablo 5’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveyn (anne-baba) eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun ebeveynlerinin lise ve üstü düzeyde bir eğitime sahip oldukları; anne ebeveynlerin azımsanamayacak bir kısmının ortaokul ve altı düzeyde eğitime sahip oldukları, baba ebeveynlerin ise az bir kısmının ortaokul ve altı düzeyde eğitime sahip

oldukları görülmektedir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveynlerinin (anne-baba) büyük çoğunluğunun eğitim düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu; ancak baba ebeveynlerin eğitim düzeylerinin anne ebeveynlerin eğitim düzeylerine nazaran daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin ve Ailelerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı

Tercih Edilen Müzik Türü (Öğrenci)	1.Derecede Önemli		2.Derecede Önemli		3.Derecede Önemli		Dinlemiyorum		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Arabesk	15	3,4	14	3,2	29	6,7	378	86,7	436	100
THM	121	27,7	78	17,8	60	13,7	178	40,8	436	100
Klasik	68	15,6	101	23,2	95	21,8	172	39,4	436	100
TSM	38	8,7	107	24,5	84	19,3	207	47,5	436	100
Pop	122	28,0	81	18,6	82	18,8	151	34,6	436	100
Diğer	72	16,5	37	8,5	46	10,6	281	64,4	436	100

Tercih Edilen Müzik Türü (Aile)	1.Derecede Önemli		2.Derecede Önemli		3.Derecede Önemli		Dinlemiyorum		Toplam	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
Arabesk	7	1,6	17	3,9	34	7,8	378	86,7	436	100
THM	223	51,1	90	20,5	25	5,6	100	22,8	436	100
Klasik	16	3,7	28	6,4	51	11,7	341	78,2	436	100
TSM	95	21,8	142	32,6	69	15,8	130	29,8	436	100
Pop	65	14,9	79	18,1	118	27,1	174	39,9	436	100
Diğer	30	6,9	20	4,5	46	10,6	340	78	436	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrenciler tarafından Arabesk ve diğer müzik türleri genellikle tercih edilmemekte; THM, Klasik müzik, TSM ve Pop Müzik öğrencilerin yarıya yakını tarafından dinlenmemekte, ancak diğer yarısı tarafından dinlenmekte ve özellikle THM ve Pop müzik ilk tercih edilen müzik türü olmakta, Klasik müzik ve TSM ise öğrenciler tarafından ikinci planda tercih edilmektedir. Ailede ise Arabesk, Klasik ve diğer müzik türleri genellikle tercih edilmemekte; THM ilk tercih edilen müzik türü olmakta; TSM ve Pop müzik ise ikinci planda tercih edilmektedir.

Araştırmanın bulgularıyla ilişkili olarak; Şen (2014) "Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Estetiğine İlişkin Algıları" adlı çalışmasında müzik öğretmeni adaylarının "Kültürümüzde Türk halk müziği çok etkilidir. Çünkü bu müzik türündeki dokunuşlarda, Türk yaşamı, düşünceleri ve yaşantıları bulunmaktadır." ifadeleriyle Türk müziğini özellikle de Türk Halk müziğini dinlemekten zevk aldıklarını, Türk müziği kendi kültürlerini yansıttığından dolayı diğer müziklere göre daha estetik bulduklarını tespit etmiştir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında; araştırmaya katılan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine yönelik özyeterlik algılarının dağılımı ve özyeterlik algılarının GTHM ve GTSM derslerine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili tablo ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin GTHM Derslerine Yönelik Özyeterlik Algıları

Maddeler	Hiçbir Zaman		Nadiren		Kararsızım		Genellikle		Her Zaman		Cevapsız		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	8	1,8	100	22,9	119	27,3	163	37,4	44	10,1	2	0,5	436	100
2	83	19	180	41,3	87	20	65	14,9	16	3,7	5	1,1	436	100
3	39	8,9	36	8,3	89	20,4	149	34,2	112	25,7	11	2,5	436	100
4	21	4,8	48	11	78	17,9	139	31,9	143	32,8	7	1,6	436	100
5	35	8	71	16,3	118	27,1	151	34,6	55	12,6	6	1,4	436	100
6	11	2,5	61	14	68	15,6	198	45,4	94	21,6	4	0,9	436	100
7	14	3,2	66	15,1	77	17,7	175	40,1	98	22,5	6	1,4	436	100
8	46	10,5	107	24,5	121	27,8	105	24,1	54	12,4	3	0,7	436	100
9	50	11,5	87	20	132	30,2	112	25,7	50	11,5	5	1,1	436	100
10	21	4,8	79	18,1	117	26,8	156	35,8	54	12,4	9	2,1	436	100
11	36	8,3	80	18,3	104	23,8	132	30,3	78	17,9	6	1,4	436	100
12	35	8	54	12,4	78	17,9	164	37,6	101	23,2	4	0,9	436	100
13	136	31,2	116	26,6	106	24,3	57	13,1	17	3,9	4	0,9	436	100
14	252	57,8	64	14,7	57	13,1	39	8,9	20	4,6	4	0,9	436	100

Tablo 7 incelendiğinde 436 öğrenciden; 207 öğrencinin %47,5 oranla GTHM ile ilgili kuramsal soruları cevaplama kendilerini yeterli buldukları, 227 öğrencinin ise %52 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 350 öğrencinin %80,3 oranla GTHM ile ilgili öğrendiklerini uygulamaya dökmeye olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği, 91 öğrencinin ise %18,6 oranla kendilerini bu konuda yeterli bulmadığı; 261 öğrencinin %59,9 oranla GTHM ile ilgili öğrenilenlerin güvenlerini artırması konusunda olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği, 164 öğrencinin ise %37,6 oranla kendilerini bu konuda yeterli bulmadığı; 282 öğrencinin %64,7 oranla GTHM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacaklarına inandıkları, 147 öğrencinin ise %33,7 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 206 öğrencinin %47,2 oranla GTHM ile ilgili konularda kendilerini yeterli buldukları, 224 öğrencinin ise %51,4 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 292 öğrencinin %67 oranla GTHM ile ilgili verilen eserlerin solfejini yapmada kendilerini yeterli buldukları, 140 öğrencinin ise %32,1 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 273 öğrencinin %62,6 oranla GTHM ile ilgili verilen eserlerin usullerini vurmada kendilerini yeterli buldukları, 157 öğrencinin ise %36 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 159 öğrencinin %36,5 oranla GTHM ile ilgili dinlenen eserlerin makamlarını anlamada kendilerini yeterli buldukları, 274 öğrencinin ise %62,8 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum

sergilediği; 162 öğrencinin %37,2 oranla GTHM ile ilgili dinlenen eserlerin seyirlerini yapmada kendilerini yeterli buldukları, 269 öğrencinin ise %61,7 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 210 öğrencinin %48,2 oranla GTHM ile ilgili verilen yeni bir eseri icra etmede kendilerini yeterli buldukları, 227 öğrencinin ise %49,7 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 210 öğrencinin %48,2 oranla GTHM ile ilgili verilen eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamadıkları, 220 öğrencinin ise %50,4 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 265 öğrencinin %60,8 oranla GTHM ile ilgili verilen eserleri sesi ile seslendirmede sorun yaşamadığı, 167 öğrencinin ise %38,3 oranla olumsuz ve olumsuza yakın bir tutum sergilediği; 74 öğrencinin %17 oranla GTHM ile ilgili konularda kendilerini arkadaşları kadar yeterli bulmadıkları, 358 öğrencinin ise %82,1 oranla olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği; 59 öğrencinin %13,5 oranla GTHM ile ilgili derslerde başarılı olamayacağı inancında oldukları, 373 öğrencinin ise %85,6 oranla olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği görülmektedir.

Bu bilgiler ışığında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, özyeterlik algısı ölçeğindeki olumlu maddelerden “GTHM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, GTHM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTHM ile ilgili verilen eserlerin solfejini yapabilirim”, “GTHM ile ilgili dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim” ve “GTHM ile ilgili verilen eserleri sesi ile seslendirmede sorun yaşamam” maddeleri ile ilgili özyeterlik algılarının yüksek olduğu; yine olumlu maddelerden “GTHM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTHM ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum”, “GTHM ile ilgili dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim”, “GTHM ile ilgili dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim”, “GTHM ile ilgili verilen yeni bir eseri icra edebilirim” ve “GTHM ile ilgili verilen eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamam” maddeleri ile ilgili özyeterlik algılarının ise yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Özyeterlik algısı ölçeğindeki olumsuz maddelere bakıldığında ise öğrencilerin, “GTHM ile ilgili öğrendiklerimi uygulamaya dökmem”, “GTHM ile ilgili konularda arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum” ve “GTHM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım” maddelerine karşı olumsuz bir yaklaşım sergilemedikleri ve özyeterlik algılarının yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Öğrencilerin GTSM Derslerine Yönelik Özyeterlik Durumları

Maddeler	Hiçbir Zaman		Nadiren		Kararsızım		Genellikle		Her Zaman		Cevapsız		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	22	5	95	21,8	125	28,7	154	35,3	29	6,7	11	2,5	436	100
2	82	18,8	169	38,8	92	21,1	61	14	19	4,3	13	3	436	100
3	45	10,3	45	10,3	89	20,5	141	32,3	96	22	20	4,6	436	100
4	26	6	49	11,2	88	20,1	139	31,9	122	28	12	2,8	436	100
5	38	8,7	83	19	110	25,3	153	35,1	41	9,4	11	2,5	436	100
6	24	5,5	56	12,8	72	16,5	195	44,7	77	17,7	12	2,8	436	100
7	23	5,3	75	17,2	75	17,2	170	39	80	18,3	13	3	436	100
8	50	11,5	115	26,4	117	26,8	106	24,3	39	8,9	9	2,1	436	100
9	54	12,4	100	22,8	121	27,8	111	25,5	38	8,7	12	2,8	436	100
10	30	6,9	86	19,7	118	27	146	33,5	43	9,9	13	3	436	100
11	42	9,6	79	18,1	111	25,5	129	29,6	63	14,4	12	2,8	436	100
12	43	9,9	63	14,3	82	18,8	145	33,3	91	20,9	12	2,8	436	100
13	135	31	106	24,4	107	24,5	60	13,8	16	3,7	12	2,8	436	100
14	248	56,9	66	15,1	55	12,7	35	8	22	5	10	2,3	436	100

Tablo 8 incelendiğinde 436 öğrenciden; 183 öğrencinin %42 oranla GTSM ile ilgili kuramsal soruları cevaplama kendilerini yeterli buldukları, 242 öğrencinin ise %55,5 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 343 öğrencinin %78,7 oranla GTSM ile ilgili öğrendiklerini uygulamaya dökmeye olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği, 80 öğrencinin ise %18,3 oranla kendilerini bu konuda yeterli bulmadığı; 237 öğrencinin %54,3 oranla GTSM ile ilgili öğrenilenlerin güvenlerini artırması konusunda olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği, 179 öğrencinin ise %41,1 oranla kendilerini bu konuda yeterli bulmadığı; 261 öğrencinin %59,9 oranla GTSM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacaklarına inandıkları, 163 öğrencinin ise %37,3 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 194 öğrencinin %44,5 oranla GTSM ile ilgili konularda kendilerini yeterli buldukları, 231 öğrencinin ise %53 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 272 öğrencinin %62,4 oranla GTSM ile ilgili verilen eserlerin solfejini yapmada kendilerini yeterli buldukları, 152 öğrencinin ise %34,8 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 250 öğrencinin %57,3 oranla GTSM ile ilgili verilen eserlerin usüllerini vurmada kendilerini yeterli buldukları, 173 öğrencinin ise %39,7 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 145 öğrencinin %33,2 oranla GTSM ile ilgili dinlenen eserlerin makamlarını anlamada kendilerini yeterli buldukları, 282 öğrencinin ise %64,7 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 149 öğrencinin %34,2 oranla GTSM ile ilgili dinlenen eserlerin seyirlerini yapmada kendilerini yeterli buldukları, 275 öğrencinin ise %63 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 189 öğrencinin %43,4 oranla GTSM ile ilgili verilen yeni bir eseri icra etmede kendilerini yeterli buldukları, 234 öğrencinin ise %53,6 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 192 öğrencinin %44 oranla GTSM ile ilgili verilen eserleri çalgı ile seslendirmede sorun

yaşamadıkları, 232 öğrencinin ise %53,2 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 236 öğrencinin %54,2 oranla GTSM ile ilgili verilen eserleri sesi ile seslendirmede sorun yaşamadığı, 188 öğrencinin ise %43 oranla olumsuz ve olumsuzu yakın bir tutum sergilediği; 76 öğrencinin %17,5 oranla GTSM ile ilgili konularda kendilerini arkadaşları kadar yeterli bulmadıkları, 348 öğrencinin ise %79,7 oranla olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği; 57 öğrencinin %13 oranla GTSM ile ilgili derslerde başarılı olamayacağı inancında oldukları, 369 öğrencinin ise %84,7 oranla olumlu ve olumluya yakın bir tutum sergilediği görülmektedir.

Bu bilgiler ışığında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, özyeterlik algısı ölçeğindeki olumlu maddelerden “GTSM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, “GTSM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTSM ile ilgili verilen eserlerin solfejini yapabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim” ve “GTSM ile ilgili verilen eserleri sesi ile seslendirmede sorun yaşamam” maddeleri ile ilgili özyeterlik algılarının yüksek olduğu; yine olumlu maddelerden “GTSM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTSM ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim”, “GTSM ile ilgili verilen yeni bir eseri icra edebilirim” ve “GTSM ile ilgili verilen eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamam” maddeleri ile ilgili özyeterlik algılarının ise yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Özyeterlik algısı ölçeğindeki olumsuz maddelere bakıldığında ise öğrencilerin, “GTSM ile ilgili öğrendiklerimi uygulamaya dökmem”, “GTSM ile ilgili konularda arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum” ve “GTSM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım” maddelerine karşı olumsuz bir yaklaşım sergilemedikleri ve özyeterlik algılarının yüksek olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine yönelik genel özyeterlik algılarına bakıldığında GTHM ve GTSM derslerine yönelik özyeterlik algılarının paralellik gösterdiği; öğrencilerin almış oldukları temel müzik bilgileri doğrultusunda GTHM ve GTSM ile ilgili eserlerin ses ile seslendirilmesinde, solfejinde, usûllerinin vurulmasında, bunların uygulamaya dökülmesinde ve bunlar ile ilgili etkinliklerde kendilerine olan güvenlerinin tam olduğu; ancak, GTHM ve GTSM ile ilgili kuramsal bilgiler, makam bilgisi, seyir yapabilme, yeni bir eseri icra edebilme ve eserleri çalgı ile seslendirebilmede ise almış oldukları eğitim doğrultusunda GTHM ve GTSM derslerinin yoğunluğunun diğer derslere nazaran daha az olduğu düşünüldüğünden özyeterlik algılarının yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Tablo 9. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Farklılığına Yönelik Wilcoxon z Testi Sonuçları

Maddeler	N	GTHM		GTSM		z	p<0,05
		Sıra Ort.	Sıra Top	Sıra Ort.	Sıra Top.		
1	436	57,72	2655,00	57,35	3900,00	-1,810	0,070
2	436	54,41	2938,00	43,48	1913,00	-1,854	0,064
3	436	46,48	1998,50	51,86	2852,50	-1,560	0,119
4	436	61,09	2871,00	59,29	4269,00	-1,911	0,056
5	436	65,13	3256,50	60,72	4493,50	-1,585	0,113
6	436	52,76	1899,50	46,78	2853,50	-1,769	0,077
7	436	53,70	2201,50	55,79	3793,50	-2,480	0,013*
8	436	56,88	2389,00	50,41	3176,00	-1,292	0,196
9	436	48,14	1829,50	46,21	2541,50	-1,400	0,161
10	436	61,28	2819,00	60,83	4562,00	-2,319	0,020*
11	436	55,93	2405,00	51,84	3266,00	-1,395	0,163
12	436	59,86	2394,50	53,01	3710,50	-2,001	0,045*
13	436	52,62	2946,50	45,35	1904,50	-1,881	0,060
14	436	40,44	1698,50	37,27	1304,50	-1,017	0,309

Tablo 9 incelendiğinde her iki derse yönelik olarak, özyeterlik algılarının geneline ilişkin karşılaştırmaya bakıldığında, %95 güven düzeyinde öğrencilerin GTSM ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının farklılık göstermediği görülmektedir ($p>0,05$).

GTHM ve GTSM derslerine yönelik özyeterlik algılarının karşılaştırılması, maddeler düzeyinde incelendiğinde, sadece “GTM derslerinde dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim”, “GTM derslerinde verilen yeni bir eseri icra edebilirim” ve “GTM derslerinde verilen eserleri sesim ile seslendirmede sorun yaşamam” maddelerine verilen cevaplarda GTHM ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algıları arasında farklılık ortaya çıktığı görülmektedir ($p=0,000<0,05$). Bu farklılık incelendiğinde öğrencilerin GTSM derslerinde dinledikleri eserlerin usullerini vurmada GTHM derslerine göre, GTHM derslerinde ise yeni bir eseri icra edebilmede ve eserleri sesleri ile seslendirmede GTSM derslerine göre kendilerini daha yeterli hissettikleri söylenebilir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında; araştırmaya katılan öğrencilerin GTM derslerine yönelik özyeterlik algılarının cinsiyet, mezun olunan okul, üniversite, bireysel çalgı, öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü ve ailenin dinlemeyi tercih ettiği müzik türü faktörlerine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili tablo ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Cinsiyet Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Maddeler	Cinsiyet	N	GTHM				GTSM			
			Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
1	Kız	292	199,40	58225,5	15447,5	0,000*	204,94	59842	17064	0,001*
	Erkek	144	257,23	37040,5			246,00	35424		
2	Kız	292	224,41	65527	19299	0,144	219,95	64224,5	20601,5	0,722
	Erkek	144	206,52	29739			215,57	31041,5		
3	Kız	292	209,75	61248	18470	0,033*	206,95	60430,5	17652,5	0,005*
	Erkek	144	236,24	34018			241,91	34835,5		
4	Kız	292	205,48	60000	17222	0,001*	213,23	62264,5	19486,5	0,199
	Erkek	144	244,90	35266			229,18	33001,5		
5	Kız	292	205,76	60081,5	17303,5	0,002*	214,15	62532	19754	0,288
	Erkek	144	244,34	35184,5			227,32	32734		
6	Kız	292	213,26	62270,5	19492,5	0,190	213,09	62223,5	19445,5	0,178
	Erkek	144	229,14	32995,5			229,46	33042,5		
7	Kız	292	206,95	60430	17652	0,004*	215,46	62914,5	20136,5	0,456
	Erkek	144	241,92	34836			224,66	32351,5		
8	Kız	292	192,41	56183,5	13405,5	0,000*	197,64	57710,5	14932,5	0,000*
	Erkek	144	271,41	39082,5			260,80	37555,5		
9	Kız	292	195,93	57211	14433	0,000*	206,06	60170,5	17392,5	0,003*
	Erkek	144	264,27	38055			243,72	35095,5		
10	Kız	292	203,15	59320,5	16542,5	0,000*	209,38	61138	18360	0,026*
	Erkek	144	249,62	35945,5			237,00	34128		
11	Kız	292	198,36	57922	15144	0,000*	205,85	60107,5	17329,5	0,002*
	Erkek	144	259,33	37344			244,16	35158,5		
12	Kız	292	213,65	62386	19608	0,234	222,87	65077,5	19748,5	0,289
	Erkek	144	228,33	32880			209,64	30188,5		
13	Kız	292	228,42	66698	18128	0,015*	226,56	66155	18671	0,050*
	Erkek	144	198,39	28568			202,16	29111		
14	Kız	292	226,25	66064	18762	0,041*	223,50	65261,5	19564,5	0,190
	Erkek	144	202,79	29202			208,36	30004,5		

Tablo 10 incelendiğinde %95 güven düzeyinde her iki derse yönelik olarak özyeterlik algılarının cinsiyet faktörüne göre farklılık gösterdiği, özellikle GTHM derslerine yönelik özyeterlik algılarında cinsiyet faktörüne göre daha çok farklılık olduğu görülmektedir ($p=0,000<0,05$).

GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının cinsiyet faktörüne göre sıra ortalamaları incelendiğinde, GTHM ve GTSM derslerine yönelik olarak “GTM ile ilgili konularda arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum” ve “GTM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım” maddeleri hariç diğer maddelerin genelinde erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu; bahsi geçen iki maddede ise kız öğrencilerin çalışmanın başarıyı getirmesi ve kendilerine olan özgüvenleri konularında özyeterlik algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu ve başarıyı elde etme konusunda erkeklere nazaran daha azimli oldukları söylenebilir.

Tablo 11. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Mezun Olunan Okul Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Maddeler	Okul	N	GTHM				GTSM			
			Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
1	AGSL	307	206,78	63480,5	16202,5	0,002*	209,83	64418	17140	0,021*
	Diğer	129	246,40	31785,5			239,13	30848		
2	AGSL	307	222,68	68362	18519	0,263	222,16	68202,5	18678,5	0,330
	Diğer	129	208,56	26904			209,79	27063,5		
3	AGSL	307	206,30	63335	16057	0,001*	208,39	63974,5	16696,5	0,008*
	Diğer	129	247,53	31931			242,57	31291,5		
4	AGSL	307	207,02	63554	16276	0,002*	208,02	63862	16584	0,006*
	Diğer	129	245,83	31712			243,44	31404		
5	AGSL	307	217,18	66674,5	19396	0,727	218,22	66993	19715	0,941
	Diğer	129	221,64	28591,5			19,17	28273		
6	AGSL	307	222,77	68389	18492	0,248	221,37	67960	18921	0,439
	Diğer	129	208,35	26877			211,67	27306		
7	AGSL	307	217,47	66763	19485	0,783	219,03	67241,5	19639,5	0,888
	Diğer	129	220,95	28503			217,24	28024,5		
8	AGSL	307	208,70	64072	16794	0,010*	207,20	63609,5	16331,5	0,003*
	Diğer	129	241,81	31194			245,40	31656,5		
9	AGSL	307	209,85	64425	17147	0,023*	211,04	64789	17511	0,050*
	Diğer	129	239,08	30841			236,26	30477		
10	AGSL	307	215,35	66113	18835	0,403	217,67	66825	19547	0,826
	Diğer	129	225,99	29153			220,47	28441		
11	AGSL	307	222,86	68419,5	18461,5	0,251	221,00	67847,5	19033,5	0,511
	Diğer	129	208,11	26846,5			212,55	27418,5		
12	AGSL	307	217,73	66843,5	19565,5	0,838	218,28	67012	19734	0,954
	Diğer	129	220,33	28422,5			219,02	28254		
13	AGSL	307	221,61	68033	18848	0,411	222,02	68160,5	18720,5	0,353
	Diğer	129	211,11	27233			210,12	27105,5		
14	AGSL	307	224,29	68858	18023	0,098	225,49	69226,5	17654,5	0,047*
	Diğer	129	204,71	26408			201,86	26039,5		

Tablo 11 incelendiğinde maddelerin genelinde GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının mezun olunan okul faktörüne göre farklılık göstermediği, ancak %95 güven düzeyinde “GTM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, “GTM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTM ile ilgili dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim”, “GTM ile ilgili dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim” ve sadece “GTSM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım” maddelerinde ise özyeterlik algılarının mezun olunan okul faktörüne göre farklılık gösterdiği ve diğer öğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin ortalamalarının AGSL’lerden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=0,000<0,05$).

AGSL’lerin müzik müfredat programları 2017-2018 eğitim-öğretim yılında GTM derslerine yönelik olarak yeniden düzenlenmiş olsa da (Haftalık Ders

Çizelgeleri, MEB); araştırmaya katılan öğrencilerin AGSL’lerde eğitim aldıkları dönemde GTM derslerinin hem kredilerinin az olduğu, hem de bu derslerin seçmeli olduğu bilinmektedir (Akt. Şen, 2011: 185). AGSL ve diğer öğretim kurumları arasında çıkan farkın, AGSL çıkışlı öğrencilerin GTM ile ilgili dersleri az görmelerinden dolayı bu derslerle ilgili yeterince bilgiye sahip olmamalarından ve diğer öğretim kurumu mezunu öğrencilerin ise lisans eğitimine başlamadan önce temel müzik eğitimlerini dernekler, cemiyetler, kurslar gibi özengen müzik eğitimi veren kurumlardan alarak daha çok GTM kökenli müzik bilgisine sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 12. Öğrencilerin GTHM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Üniversite Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Maddeler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Üniversiteler	N	Sıra Ortalamaları													
Onsekiz Mart	23	225,39	236,24	159,13	171,70	218,48	200,37	175,85	215,59	224,37	214,20	220,67	217,50	227,28	256,65
Ondokuz Mayıs	22	171,00	217,25	187,41	206,48	181,86	188,59	175,48	184,57	221,57	184,41	201,82	189,52	227,09	212,00
Dokuz Eylül	26	210,35	262,19	225,90	184,23	240,65	214,60	227,94	196,46	204,10	186,60	202,92	211,10	246,29	245,33
A. İzzet Baysal	28	173,20	179,29	209,70	225,73	205,95	233,07	179,41	194,84	180,71	219,21	212,61	208,73	200,25	193,63
Adnan Menderes	30	211,50	224,42	257,82	268,02	275,58	208,53	234,33	242,98	233,40	246,00	266,57	245,17	198,98	203,25
Atatürk	30	289,30	152,53	258,32	285,37	249,15	253,25	210,12	275,03	261,95	269,83	243,73	248,52	213,45	181,55
Balıkesir	25	237,06	210,36	208,98	253,14	250,96	240,22	246,70	260,92	262,28	225,18	220,98	211,16	199,78	220,26
Cumhuriyet	21	271,29	191,00	222,62	241,05	241,62	222,55	246,57	242,40	238,07	272,79	248,40	275,21	200,57	202,83
Erzincan	17	229,06	228,03	268,74	243,79	215,56	167,29	196,56	261,26	230,32	231,41	245,62	212,68	244,97	219,56
Gazi	17	201,44	170,71	233,50	235,74	242,91	201,03	247,71	202,94	266,15	205,32	190,91	224,38	185,71	180,09
Osmanpaşa	40	175,69	218,29	141,84	151,13	177,16	234,99	210,48	173,98	163,38	191,19	214,78	202,50	234,43	247,13
M. Akif Ersoy	20	209,25	217,65	212,10	212,75	175,13	164,95	244,78	149,28	189,45	230,70	232,45	208,33	236,28	207,85
Muğla	15	187,50	241,07	185,80	136,70	193,53	151,83	204,23	196,30	196,63	175,97	184,30	174,00	233,43	267,10
Ömer Halisdemir	25	207,66	219,04	271,70	248,40	231,48	224,24	252,30	256,56	209,00	256,86	228,22	190,98	184,38	209,86
Pamukkale	18	209,42	252,08	203,11	188,19	207,06	230,50	195,94	184,31	201,58	187,28	215,61	228,17	226,11	221,61
Selçuk	35	272,87	219,33	284,39	252,19	234,20	255,10	248,47	250,17	241,44	231,37	208,27	229,20	191,90	202,20
Uludağ	24	186,40	265,67	151,46	153,98	130,10	206,13	166,92	187,10	189,83	153,54	150,13	208,81	234,06	238,25
Yüzüncü Yıl	20	251,28	254,63	253,85	252,50	250,35	250,13	263,23	238,55	243,70	227,95	228,35	233,53	275,68	235,80
Sd	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
X ²	39,904	27,430	58,098	56,783	37,772	24,318	26,768	37,682	27,375	30,314	19,210	14,580	15,952	19,340	
P<0,05	0,001*	0,052	0,000*	0,000*	0,003*	0,111	0,062	0,003*	0,053	0,024*	0,317	0,626	0,527	0,309	

Tablo 12 incelendiğinde, %95 güven aralığında öğrencilerin GTHM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının “GTHM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTHM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, “GTHM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTHM ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum”, “GTHM ile ilgili dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim” ve “GTHM derslerinde verilen yeni bir eseri icra edebilirim” maddelerinde eğitim aldıkları üniversitelere göre farklılık gösterdiği

($p=0,000<0,05$); diğer maddelerde ise istatistiksel bir farklılığın olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir.

Anlamlı farklar ve sıra ortalamaları incelendiğinde, özyeterlik algılarının sırasıyla Dokuz Eylül, Adnan Menderes, Atatürk, Balıkesir, Cumhuriyet, Erzincan, Gazi Osman Paşa, Mehmet Akif Ersoy, Ömer Halisdemir, Selçuk ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde farklılık gösterdiği; özellikle Atatürk, Selçuk, Cumhuriyet, Yüzüncü Yıl Üniversitelerindeki öğrencilerin özyeterlik algılarının farklılık gösteren diğer üniversitelere göre daha yüksek olduğu ve bunun sebebinin de adı geçen üniversitelerin bulunduğu bölgelerde gelenekler doğrultusunda GTHM türünün daha çok dinlenilmesi, öğrencilerin yoğun olarak bu geleneğin içinde olması, genelde ders dışı etkinliklerde bu tür müziklerin icra edilmesi ve öğrenci profilinin ağırlıklı olarak bölge tabanından gelmesi olduğu söylenebilir.

Tablo 13. Öğrencilerin GTSM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Üniversite Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Maddeler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Üniversiteler	N	Sıra Ortalamaları													
Onsekiz Mart	23	249,98	238,00	185,72	198,41	237,98	198,98	175,22	213,93	261,37	204,61	221,63	214,96	253,48	267,65
Ondokuz Mayıs	22	168,70	230,86	204,59	207,45	182,18	190,16	161,48	200,57	216,80	158,50	203,41	192,80	230,23	220,84
Dokuz Eylül	26	209,94	235,02	205,98	172,98	234,88	208,38	220,17	213,48	203,85	221,23	225,67	210,79	232,88	248,35
A. İzzet Baysal	28	193,48	191,96	221,57	235,73	213,55	247,75	190,82	210,59	197,16	232,34	220,59	204,29	203,27	191,59
Adnan Menderes	30	211,35	242,08	233,65	222,72	245,62	218,03	206,08	242,13	218,43	244,18	246,87	235,90	221,55	209,62
Atatürk	30	303,05	158,75	282,07	299,33	261,05	259,40	232,70	282,02	268,48	266,80	251,53	260,90	201,33	182,12
Balıkesir	25	194,94	218,02	197,52	233,94	264,70	230,34	231,44	215,74	259,66	221,94	212,80	209,70	190,94	212,44
Cumhuriyet	21	231,40	216,76	200,02	229,24	205,81	215,79	222,55	234,50	197,17	252,62	215,00	214,90	201,60	178,31
Erzincan	17	273,56	251,29	295,32	252,71	223,00	214,44	257,41	271,91	264,24	250,06	257,71	222,38	290,53	212,59
Gazi Osmanpaşa	17	254,59	177,88	257,85	249,24	257,56	212,24	275,06	240,88	280,29	245,26	204,97	245,44	194,79	195,85
Gazi	40	161,07	234,89	147,05	154,25	169,20	216,95	200,98	166,36	161,04	187,83	208,38	197,58	234,25	251,46
M. Akif Ersoy	20	206,85	210,73	223,90	211,98	189,38	181,93	244,38	139,35	174,58	218,15	203,60	205,40	218,83	205,45
Muğla	15	161,97	204,50	145,07	173,30	217,07	135,40	207,63	176,03	186,90	170,47	199,73	192,03	226,83	280,60
Ömer Halisdemir	25	222,30	186,36	276,32	240,66	220,34	237,68	286,66	254,10	221,42	285,06	240,14	231,78	180,70	201,46
Pamukkale	18	226,53	238,03	208,14	202,06	197,47	225,67	194,33	193,44	216,56	171,31	213,22	220,58	252,11	239,39
Selçuk	35	261,07	217,70	271,54	251,11	245,46	237,39	215,93	248,59	227,54	218,33	218,40	220,60	202,57	198,11
Uludağ	24	199,52	257,96	153,02	166,88	147,06	204,83	196,98	204,33	198,00	149,35	143,02	223,13	205,90	226,27
Yüzüncü Yıl	20	210,75	223,63	227,65	236,35	219,70	235,43	247,53	210,25	214,10	217,15	233,80	226,75	222,23	229,63
Sd	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
X²		45,185	20,105	58,700	42,828	32,088	19,009	28,197	36,777	32,390	38,498	17,367	9,200	17,106	25,171
P<0,05		0,000*	0,269	0,000*	0,001*	0,015*	0,328	0,043*	0,004*	0,013*	0,002*	0,430	0,934	0,447	0,091

Tablo 13 incelendiğinde, %95 güven aralığında öğrencilerin GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının “GTSM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTSM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, “GTSM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTSM ile ilgili

konularda kendimi yeterli buluyorum”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim” ve “GTSM derslerinde verilen yeni bir eseri icra edebilirim” maddelerinde eğitim aldıkları üniversitelere göre farklılık gösterdiği ($p=0,000<0,05$); diğer maddelerde ise istatistiksel bir farklılığın olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir.

Anlamli farklar ve sıra ortalamaları incelendiğinde, özyeterlik algılarının sırasıyla Onsekiz Mart, Dokuz Eylül, A. İzzet Baysal, Adnan Menderes, Atatürk, Balıkesir, Cumhuriyet, Erzincan, Gazi Osman Paşa, Mehmet Akif Ersoy, Ömer Halisdemir, Selçuk ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde farklılık gösterdiği; özellikle Atatürk, Gazi Osman Paşa, Erzincan, Selçuk ve Ömer Halisdemir Üniversitelerinin özyeterlik algılarının farklılık gösteren diğer üniversitelere göre daha yüksek olduğu ve bunun sebebinin de adı geçen üniversitelerin bulunduğu bölgelerde Türk Müziği konservatuarlarının da bulunması, öğrencilerin konservatuar öğrencileri ile etkileşim içinde bulunmaları, bölgede Türk müziğinin derneklerde, cemiyetlerde ve müzik ortamlarında yoğun şekilde icra edilmesi, öğrencilerin yoğun olarak bu geleneğin içinde olması ve genelde ders dışı etkinliklerde bu tür müziklerin icra edilmesi olduğu söylenebilir.

Tablo 14. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Çalgı Grubu Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Maddeler		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
GTHM	Çalgı Grubu N	Sıra Ortalamaları														
	GTHM	39	288,06	183,77	296,64	279,32	259,56	253,77	286,28	274,74	256,27	288,95	264,09	251,24	167,54	198,60
	GTSM	17	312,88	218,85	290,71	256,79	215,82	275,38	262,53	328,47	300,56	265,85	240,38	250,29	169,18	212,44
	Klasik Batı	380	207,14	222,05	207,25	210,54	214,41	212,34	209,57	207,81	210,95	209,15	212,84	213,72	225,94	220,81
	Sd	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	X ²	26,811	3,582	25,295	13,156	4,884	8,349	16,687	24,772	12,789	17,999	6,747	4,603	11,034	1,424	
P<0,05	0,000*	0,167	0,000*	0,001*	0,087	0,015*	0,000*	0,000*	0,002*	0,000*	0,034*	0,100	0,004*	0,491		
GTSM	Çalgı Grubu N	280,94	225,50	281,74	262,62	243,18	239,71	241,78	246,54	219,77	231,50	241,60	233,74	192,24	209,59	
	GTHM	39	319,24	194,59	312,82	284,71	251,82	274,29	286,68	326,32	305,79	285,35	273,85	257,88	168,85	190,97
	GTSM	17	207,59	218,85	207,79	211,01	214,48	213,83	213,06	210,80	214,46	214,18	213,65	215,17	223,42	220,65
	Klasik Batı	380	280,94	225,50	281,74	262,62	243,18	239,71	241,78	246,54	219,77	231,50	241,60	233,74	192,24	209,59
	Sd	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
	X ²	25,273	0,797	23,389	11,558	3,296	5,522	7,592	16,705	9,027	6,049	5,438	2,646	5,233	1,379	
P<0,05	0,000*	0,671	0,000*	0,003*	0,192	0,063	0,022*	0,000*	0,011*	0,049*	0,066	0,266	0,073	0,502		

Tablo 14 incelendiğinde %95 güven aralığında GTHM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının, öğrencilerin bireysel çalgı gruplarına göre “GTHM ile ilgili öğrendiklerimi uygulamaya dökmem”, “GTHM ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum”, “GTHM derslerinde verilen eserleri sesim ile seslendirmede sorun yaşamam” ve “GTHM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım

inancındayım” maddeleri haricindeki diğer tüm maddelerde ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının, öğrencilerin bireysel çalgı gruplarına göre “GTSM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTSM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, “GTSM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin usüllerini vurabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin makamlarını anlayabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim” ve “GTSM derslerinde verilen yeni bir eseri icra edebilirim” maddelerinde farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=0,000<0,05$). Hem GTHM çalgıları hem de GTSM çalgıları için özyeterlik algıları, Klasik Batı Müziği çalgılarına göre anlamlı derecede farklıdır.

Bu bulguya bağlı olarak, öğrencilerin bireysel çalgı grupları ile GTM derslerine ilişkin özyeterlik algıları incelendiğinde, GTM çalgılarının Türk müziğinde kullanılan çalgılar olması itibarı ile eğitiminin Türk müziğine dayalı olarak verilmesi ve çalgısı Klasik Batı Müziği çalgılarından birisi olan öğrencilerin Türk müziği ses sistemini ve diğer temel bilgileri bahsi geçen çalgıları çalan öğrenciler kadar etüt etmemelerinden dolayı, GTM çalgılarının eğitimlerinin genelinde kullanılan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının diğer öğrencilere göre yüksek olmasında etken bir durum olduğu söylenebilir.

Tablo 15. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türü Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Maddeler		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
GTHM	Müzik Türü	N	Sıra Ortalamaları													
	Arabesk	15	245,70	232,60	165,47	213,73	204,10	169,30	255,77	232,07	254,73	209,10	225,97	170,27	220,63	241,37
	GTHM	121	288,11	186,26	282,40	279,46	279,74	247,43	271,46	271,90	265,52	271,92	257,21	259,40	198,28	205,81
	Klasik	68	188,43	201,70	200,01	185,04	179,57	213,75	189,94	189,18	184,35	186,94	203,22	187,54	219,49	225,75
	GTSM	38	269,29	207,08	253,72	273,91	233,30	256,17	225,47	269,37	263,54	269,04	213,29	263,55	179,24	169,43
	Pop	122	171,52	251,14	189,95	190,68	191,97	186,80	196,82	175,86	183,34	186,68	191,02	199,77	245,15	225,14
	Diğer	72	177,06	236,32	169,42	166,53	192,48	218,45	181,76	199,02	199,98	187,73	215,64	197,00	226,67	242,86
	Sd	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
X ²	79,204	21,127	59,355	63,425	47,512	22,346	39,379	50,142	41,294	47,770	19,423	30,989	13,462	13,412		
P<0,05	0,000*	0,001*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,002*	0,000*	0,019*	0,020	
GTSM	Müzik Türü	N	Sıra Ortalamaları													
	Arabesk	15	229,57	238,90	180,83	214,63	266,07	174,10	176,50	242,47	243,53	213,57	246,13	193,03	263,00	273,40
	GTHM	121	248,70	209,96	258,78	248,21	244,26	225,52	243,65	252,64	245,24	249,05	235,64	227,30	207,66	205,83
	Klasik	68	195,40	200,38	190,76	192,29	190,32	219,30	203,67	192,76	190,93	188,88	210,95	196,98	211,68	235,59
	GTSM	38	296,79	197,58	279,68	309,41	270,71	279,49	236,26	277,71	281,87	283,57	240,42	277,72	190,26	172,17
	Pop	122	189,11	237,38	202,57	205,09	193,59	192,47	212,62	182,78	195,89	197,66	197,76	210,55	236,77	213,88
	Diğer	72	195,74	224,76	179,56	168,86	206,56	227,13	199,57	209,72	199,26	197,13	214,64	211,55	217,84	244,50
	Sd	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
X ²	35,813	6,848	36,823	44,900	24,168	18,577	10,902	32,579	25,873	28,307	8,153	13,022	7,927	13,412		

P<0,05	0,000*	0,232	0,000*	0,000*	0,000*	0,002*	0,053	0,000*	0,000*	0,000*	0,148	0,023*	0,160	0,005*
------------------	---------------	-------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------	---------------	---------------	---------------	-------	---------------	-------	---------------

Tablo 15 incelendiğinde, %95 güven aralığında öğrencilerin GTHM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörüne göre tüm maddelerde; GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının ise dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörüne göre “GTSM ile ilgili öğrendiklerimi uygulamaya dökmem”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim”, “GTSM derslerinde verilen eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamam” ve “GTSM ile ilgili konularda arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum” maddeleri haricindeki tüm maddelerde farklılık gösterdiği görülmektedir (p=0,000<0,05).

Genel tablo değerleri içinde anlamlı farklar ve sıra ortalamaları incelendiğinde, özellikle GTHM ve GTSM dinleyen öğrencilerin özyeterlik algılarının, Arabesk müzik hariç diğer müzik türlerini dinleyen öğrencilerin özyeterlik algılarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir. Arabesk müzik ise, içinde hem GTHM hem de GTSM özelliklerini barındırdığı için özyeterlik algısı açısından kayda değer görülmektedir. Günümüzde ülkemizde yaşayan diğer müzik türlerinde de GTHM ve GTSM etkilerinin olmasından dolayı, maddeler arasındaki özyeterlik algılarının farklılık göstermesinin beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Tablo 16. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Özyeterlik Algılarının Ailelerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türü Faktörüne Göre Farklılığına Yönelik Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Maddeler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Müzik Türü N	Sıra Ortalamaları														
Arabesk	7	258,00	288,43	95,93	67,57	88,79	228,86	237,79	187,07	164,21	137,21	186,36	89,00	251,57	280,79
GTHM	223	256,11	195,41	253,76	253,47	249,95	232,79	245,54	245,60	238,64	243,91	231,81	235,13	202,17	211,36
Klasik	16	134,81	242,66	122,25	167,66	162,97	187,09	178,38	187,25	173,81	205,91	211,81	196,44	264,53	246,28
GTSM	95	201,90	222,52	217,63	221,89	203,48	220,71	208,15	201,96	223,18	210,26	205,92	229,12	213,77	194,51
Pop	65	160,04	265,54	163,68	156,93	166,95	179,15	177,52	166,51	164,51	180,22	205,72	187,72	261,13	250,08
Diğer	30	153,60	246,32	157,90	143,57	203,87	204,83	155,98	206,08	207,47	164,33	198,13	169,95	230,23	249,78
Sd	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
X²	56,007	22,878	56,421	60,551	39,765	11,947	29,463	26,119	22,559	25,989	5,696	22,427	15,197	15,709	
P<0,05	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,036*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,337	0,000*	0,010*	0,008*	
Müzik Türü N	Sıra Ortalamaları														
Arabesk	7	173,21	216,64	132,71	144,57	191,64	203,07	114,36	154,86	156,64	123,50	232,00	152,29	244,07	286,29
GTHM	223	231,16	204,22	238,89	233,46	228,47	214,11	232,27	229,64	228,91	228,43	220,74	220,64	211,03	216,65
Klasik	16	137,41	238,94	157,03	166,25	170,66	202,88	147,75	184,75	150,88	191,31	194,59	171,47	241,53	234,13
GTSM	95	228,14	221,27	226,94	234,03	222,37	235,61	227,00	226,08	236,01	226,91	218,91	237,22	206,81	187,94
Pop	65	197,80	249,48	183,15	183,54	189,67	207,78	203,03	182,45	181,05	200,85	215,29	202,54	250,85	240,26
Diğer	30	192,53	238,30	169,65	178,98	226,38	232,12	184,78	222,62	217,35	192,95	217,08	218,40	222,72	257,75
Sd	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
X²	14,503	8,671	24,283	18,915	8,184	3,554	17,365	10,971	16,249	9,683	,817	7,808	7,183	15,754	
P<0,05	0,013*	0,123	0,000*	0,002*	0,146	0,615	0,004*	0,052	0,006*	0,085	0,976	0,167	0,207	0,008*	

Tablo 16 incelendiğinde, %95 güven aralığında öğrencilerin GTHM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının ailelerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörüne göre sadece “GTHM derslerinde verilen eserleri çalgı ile seslendirmede sorun yaşamam” maddesi haricindeki tüm maddelerde; GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının ise ailelerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörüne göre “GTSM ile ilgili kuramsal soruları cevaplayabilirim”, “GTSM ile ilgili öğrendiklerim kendime olan güvenimi artırdı”, “GTSM ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin usüllerini vurabilirim”, “GTSM ile ilgili dinlediğim eserlerin seyirlerini yapabilirim” ve “GTSM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım” maddelerinde farklılık gösterdiği görülmektedir ($p=0,000<0,05$).

Genel tablo değerleri içinde anlamlı farklar ve sıra ortalamaları incelendiğinde, özellikle ailelerinde GTHM ve GTSM dinlenen öğrencilerin özyeterlik algılarının, ailelerinde diğer müzik türleri dinlenen öğrencilerin özyeterlik algılarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu ve günümüzde ülkemizde yaşayan diğer müzik türlerinde de GTHM ve GTSM etkilerinin olmasından dolayı, maddeler arasındaki özyeterlik algılarının farklılık göstermesinin beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

4. Sonuçlar ve Öneriler

4.1. Sonuçlar

- Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kız öğrencilerden oluştuğu, ilde ikamet eden öğrenci sayısının daha fazla olduğu ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun AGSL mezunu olduğu sonucuna varılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun batı yaylı sazlarını ana çalgı olarak seçtikleri ve genelde batı enstrümanlarının daha rağbet gördüğü sonucuna varılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ebeveynlerinin (anne-baba) büyük çoğunluğunun eğitim düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu; ancak baba ebeveynlerin eğitim düzeylerinin anne ebeveynlerin eğitim düzeylerine nazaran daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrenciler tarafından Arabesk ve diğer müzik türlerinin genellikle tercih edilmediği; THM, Klasik müzik, TSM ve Pop Müziğin öğrencilerin yarıya yakını tarafından dinlenmediği, ancak diğer yarıyı tarafından dinlendiği ve özellikle THM ve Pop müziğin ilk tercih edilen müzik türü olduğu. Klasik müzik ve TSM’nin ise öğrenciler tarafından ikinci planda tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ailede ise Arabesk, Klasik ve diğer müzik türlerinin genellikle tercih edilmediği; THM’nin ilk tercih edilen

müzik türü olduğu; TSM ve Pop müziğin ise ikinci planda tercih edildiği sonucuna varılmıştır.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine yönelik genel özyeterlik algılarına bakıldığında GTHM ve GTSM derslerine yönelik özyeterlik algılarının paralellik gösterdiği; öğrencilerin almış oldukları temel müzik bilgileri doğrultusunda GTHM ve GTSM ile ilgili eserlerin ses ile seslendirilmesinde, solfejinde, usüllerinin vurulmasında, bunların uygulamaya dökülmesinde ve bunlar ile ilgili etkinliklerde kendilerini yüksek oranda yeterli gördüklerini; ancak, GTHM ve GTSM ile ilgili kuramsal bilgiler, makam bilgisi, seyir yapabilme, yeni bir eser icra edebilme ve eserleri çalgı ile seslendirebilme ise almış oldukları eğitim doğrultusunda GTHM ve GTSM derslerinin yoğunluğunun diğer derslere nazaran daha az olduğu düşünüldüğünden özyeterlik algılarının yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- GTHM ve GTSM derslerine yönelik özyeterlik algılarının karşılaştırılması, maddeler düzeyinde incelendiğinde, sadece “GTM derslerinde dinlediğim eserlerin usüllerini vurabilirim”, “GTM derslerinde verilen yeni bir eseri icra edebilirim” ve “GTM derslerinde verilen eserleri sesim ile seslendirmede sorun yaşamam” maddelerine verilen cevaplarda GTHM ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algıları arasında farklılık ortaya çıktığı görülmüştür. Bu farklılık incelendiğinde öğrencilerin GTSM derslerinde dinledikleri eserlerin usüllerini vurmada GTHM derslerine göre; GTHM derslerinde ise yeni bir eseri icra edebilme ve eserleri sesleri ile seslendirmede GTSM derslerine göre kendilerini daha yeterli hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının cinsiyet faktörüne göre farklılığına bakıldığında, GTHM ve GTSM derslerine yönelik olarak “GTM ile ilgili konularda arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum” ve “GTM ile ilgili derslere çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım” maddeleri hariç diğer maddelerin genelinde erkek öğrencilerin ortalamalarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu; bahsi geçen iki maddede ise kız öğrencilerin çalışmanın başarıyı getirmesi ve kendilerine olan özgüvenleri konularında özyeterlik algılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda Özmenteş’in (2014) “*Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzik Özyeterlikleri, Benlik Saygıları ve Bireysel Özellikleri Arasındaki İlişkiler*” adlı çalışması araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Buradan hareketle erkek öğrencilerin özyeterlik algılarının kız öğrencilere göre yüksek olmasının, erkek öğrencilerin sahne deneyimlerinin daha fazla olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin GTM derslerine yönelik özyeterlik algıları incelendiğinde diğer öğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin ortalamalarının AGSL'lerden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. AGSL ve diğer öğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler arasında özyeterlik algılarına bağlı olarak çıkan farkın, AGSL çıkışlı öğrencilerin GTM ile ilgili dersleri az görmelerinden dolayı bu derslerle ilgili yeterince bilgiye sahip olmamalarından ve diğer öğretim kurumu mezunu öğrencilerin ise lisans eğitimine başlamadan önce temel müzik eğitimlerini dernekler, cemiyetler, kurslar gibi özengen müzik eğitimi veren kurumlardan alarak daha çok GTM kökenli müzik bilgisine sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.
- Öğrencilerin GTHM derslerine yönelik özyeterlik algılarının sırasıyla Dokuz Eylül, Adnan Menderes, Atatürk, Balıkesir, Cumhuriyet, Erzincan, Gazi Osman Paşa, Mehmet Akif Ersoy, Ömer Halisdemir, Selçuk ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde farklılık gösterdiği; özellikle Atatürk, Selçuk, Cumhuriyet, Yüzüncü Yıl Üniversitelerindeki öğrencilerin özyeterlik algılarının farklılık gösteren diğer üniversitelere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin, adı geçen üniversitelerin bulunduğu bölgelerde gelenekler doğrultusunda GTHM türünün daha çok dinlenilmesi, öğrencilerin yoğun olarak bu geleneğin içinde olması, genelde ders dışı etkinliklerde bu tür müziklerin icra edilmesi ve öğrenci profilinin ağırlıklı olarak bölge tabanından gelmesi olduğu düşünülmektedir.
- Öğrencilerin GTSM derslerine yönelik özyeterlik algılarının sırasıyla Onsekiz Mart, Dokuz Eylül, Abant İzzet Baysal, Adnan Menderes, Atatürk, Balıkesir, Cumhuriyet, Erzincan, Gazi Osman Paşa, Mehmet Akif Ersoy, Ömer Halisdemir, Selçuk ve Yüzüncü Yıl Üniversitelerinde farklılık gösterdiği; özellikle Atatürk, Gazi Osman Paşa, Erzincan, Selçuk ve Ömer Halisdemir Üniversitelerinin özyeterlik algılarının farklılık gösteren diğer üniversitelere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun sebebinin, adı geçen üniversitelerin bulunduğu bölgelerde Türk Müziği konservatuarlarının da bulunması, öğrencilerin konservatuar öğrencileri ile etkileşim içinde bulunmaları, bölgede Türk müziğinin derneklerde, cemiyetlerde ve müzik ortamlarında yoğun şekilde icra edilmesi, öğrencilerin yoğun olarak bu geleneğin içinde olması ve genelde ders dışı etkinliklerde bu tür müziklerin icra edilmesi olduğu düşünülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin özyeterlik algılarının çalgı grubuna göre farklılığı incelendiğinde, hem GTHM hem de GTSM çalgı grubundaki öğrencilerin özyeterlik algılarının, Klasik Batı Müziği çalgı grubundaki öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya bağlı olarak, GTM çalgılarının Türk müziğinde kullanılan çalgılar olması itibarı ile

- eğitiminin de bu yönde verilmesi ve çalgısı Klasik Batı Müziği çalgılarından birisi olan öğrencilerin Türk müziği ses sistemini ve diğer temel bilgileri bahsi geçen çalgıları çalan öğrenciler kadar etüt etmemelerinden dolayı, GTM çalgılarını eğitimlerinin genelinde kullanan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının diğer öğrencilere göre yüksek olmasında etken bir durum olduğu düşünülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörüne göre genel olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya bağlı olarak, özellikle GTHM ve GTSM dinleyen öğrencilerin özyeterlik algılarının, Arabesk müzik hariç diğer müzik türlerini dinleyen öğrencilerin özyeterlik algılarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir. Arabesk müzik ise, içinde hem GTHM, hem de GTSM özelliklerini barındırdığı için özyeterlik algısı açısından kayda değer görülmektedir. Günümüzde ülkemizde yaşayan diğer müzik türlerinde de GTHM ve GTSM etkilerinin olmasından dolayı, maddeler arasındaki özyeterlik algılarının farklılık göstermesinin beklenen bir durum olduğu düşünülmektedir.
 - Araştırmaya katılan öğrencilerin GTM derslerine ilişkin özyeterlik algılarının ailelerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü faktörüne göre genel olarak farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, özellikle ailelerinde GTHM ve GTSM dinlenen öğrencilerin özyeterlik algılarının, ailelerinde diğer müzik türleri dinlenen öğrencilerin özyeterlik algılarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu ve günümüzde ülkemizde yaşayan diğer müzik türlerinde de GTHM ve GTSM etkilerinin olmasından dolayı, maddeler arasındaki özyeterlik algılarının farklılık göstermesinin beklenen bir durum olduğu düşünülmektedir. Bireylerin tutumlarının oluşmasında aile ve çevrenin (akran grupları, akrabalar, öğretmenler, kitle iletişim araçları v.b.) etkisi bilinmektedir (Morgan, 2000: 374; Sakallı, 2001: 112; Kağıtçıbaşı, 2004: 121). Bu nedenle GTHM ve GTSM türlerine göre öğrencilerin geliştirdikleri algılarda da aile ve çevrenin etkisinin olabileceği söylenebilir.

4.2. Öneriler

- Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında, enstrümanı Batı Müziği ile ilgili olan öğrencilerin sadece Batı Müziği çalgısı eğitimi aldıkları; yan dal olarak herhangi bir GTM çalgısı eğitimi almadıkları bilinmektedir. Öğrencilerin sadece batı müziği çalgısı değil, aynı zamanda bir Türk Müziği çalgısının eğitimini almalarının GTM derslerine yönelik ilgi ve bilgilerini desteklemek ve bu bilgileri meslek hayatlarında da etkili şekilde kullanmaları açısından büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Okul Çalgıları dersinde öğrencilerin geleneksel çalgılardan en az birini çalmayı öğrenmelerinin sağlanması ve öğretmenlik mesleğinde GTM konularını öğretebilecek düzeyde çalgılarını kullanabilmeleri için bu derslerin saatlerinin arttırılması ve dönemlere yayılmasının öğrencilerin gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Öğrencilerin GTM ile ilgili derslere ilişkin özyeterlik algılarını yükseltmek amacıyla, GTM derslerini veren öğretim üyelerinin bu derslerin öğretimine yönelik teknolojik materyaller, farklı yöntemler geliştirmeleri ve kullanmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir.
- Öğrencilerin GTM derslerine yönelik özyeterlik algılarının olumlu yönde geliştirilebilmesi amacıyla ders içinde yapılan uygulamaların konser etkinliklerine dönüştürülmesi ve böylece öğrencilerin hem motivasyonlarının sağlanıp heveslerinin artırılmasına, hem de öğrencilerin daha aktif rol almalarına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.
- Araştırmacılar tarafından, bu tür ölçeklerin (özyeterlik) diğer dersler için de uyarlanıp/geliştirilip/uygulanması sonucunda ortaya çıkacak tespitlerin eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- AFACAN, Şenol. (2008). "Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Ölçeği", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 9, Sayı 1, (1-11).
- AKBULUT, Efe. (2006). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Özyeterlik İnançları", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: III, Sayı: II, 24-33.
- ARSEVEN, Ali Doğan. (2001). *Alan Araştırma Yöntemi İlkeler Teknikler Örnekler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- ÇELENK, Koray ve ŞEN, Yavuz. (2016). "Müzik Öğretmenliği Programı İçin Geleneksel Türk Müziği Derslerine İlişkin Özyeterlik Algısı Ölçeği Geliştirme Çalışması". *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, Cilt 6, Sayı 28, s. 131-150.
- ÇEVİK, Deniz Beste. (2011). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, s. 145-168.
- EKİNCİ, Hatice. (2013). "Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Algıları: Müzik, Resim ve Beden Eğitimi", *Turkish Studies*, Volume 8/3, p. 189-196.
- GÜN, Elmas ve YILDIZ, Gökay. (2014). "Müzik Öğretmeni Adaylarına Yönelik Piyano Performansı Özyeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi", *Turkish Studies*, Volume 9/5, p. 1053-1065.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem. (2004). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. 10. Basım. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- KARASAR, Niyazi. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar- İlkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KAYA, Zeynep. (2016). "Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Koro Dersine Yönelik Tutum, Özyeterlik Algısı ve Akademik Başarılarının İncelenmesi", *Current Research in Education*, Cilt:2, Sayı:1, s. 1-16.
- MİLLİ, Makbule Selin. (2015). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Genel Özyeterlik ve Müzik Yeteneğine Yönelik Özyeterlik Algılarının İncelenmesi", *The Journal of Academic Social Science Studies "JASSS"*, Number: 4, p. 417-431.

MORGAN, Clifford T. (2000). *Psikolojiye Giriş*. 14. Baskı. Çev. Hüsnü Arıcı ve Orhan Aydın. Ankara: Meteksan A. Ş.

OTACIOĞLU, Sena Gürşen. (2008). “Müzik Öğretmenliği Okul Deneyimi I Uygulamalarına Katılan Öğretmen Adaylarının Öz Etkililik-Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 32, No 1, s. 163-170.

ÖZMENTEŞ, Gökmen. (2014). “Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzik Özyeterlilikleri, Benlik Saygıları ve Bireysel Özellikleri Arasındaki İlişkiler”, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt 39, Sayı 171.

ÖZMENTEŞ, Sabahat. (2011). “Müzik Öğretimine Yönelik Özyeterlilik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Journal of Educational and Instructional Studies in The “World, Dünya’daki Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi”*, Volume 1, Issue 1, Article 5, Issn: 2146-7463.

PİJİ KÜÇÜK, Duygu. (2011a). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Yeteneğine İlişkin Özyeterlilik Algıları Özel Yetenek Sınavı Başarıları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Sayı 34, s. 171-181.

PİJİ KÜÇÜK, Duygu. (2011b). “Müzik Etkinliklerine Katılan ve Katılmayan Çocuklarda Benlik Saygısı ve Müzik Yeteneğine Yönelik Özyeterlilik Algısının İncelenmesi”, *İlköğretim Online*, Cilt 10, s. 512-522.

PİJİ KÜÇÜK, Duygu. (2015). “Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin Piyano Eşlik Alanındaki Özyeterlilik Algıları”. *The Journal of Academic Social Science*, s. 220-236.

PİJİ, Duygu. (2007). “Müzik Öğretmeni Adaylarına Yönelik Piyano İle Eşlik Alanında Yeterlilik Algısı Ölçeği'nin Geliştirilmesi”, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 26, s. 111-132.

SAKALLI, Nuray. (2001). *Sosyal Etkiler*. Ankara: İmge Kitabevi.

ŞEKER, Sadullah Serkan ve BİLEN, Sermin. (2010). “9 – 11 Yaş Grubu Çocuklarda Orff Schulwerk Destekli Keman Eğitiminin Keman Çalmaya Yönelik Özyeterlilik Algıları Üzerindeki Etkisi”, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)*, Cilt 1, Sayı 2, s. 112-124.

ŞEN, Ülkü Sevim. (2014). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Estetiğine İlişkin Algıları". *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, Cilt 3, Sayı 13, s. 1-24.

ŞEN, Yavuz. (2011). *Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin “Geleneksel Türk Müziği Dersleri”ne İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

TOPOĞLU, Onur. (2014). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Özyeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *International Journal of Human Sciences*, Cilt 11, Sayı 2, s. 730-743.

TUNÇ, Turgay ve BULUT, Ferit. (2016). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Özyeterlik İnançlarının İncelenmesi”, *Journal of Research in Education and Teaching*, Cilt 5, Sayı 3, ISSN:2146-9199.

ÜSTÜN, Ahmet ve TEKİN, Seher. (2009). “Amasya Eğitim Fakültesindeki Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, s. 35-47.

YAĞCI, Ufuk ve AKSOY, Veysel. (2015). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Akademik Özyeterlikleriyle Öğretmenlik Özyeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 33, s. 89–104.

YOKUŞ, Tuba ve YÜRÜDÜR, Figen Esin. (2015). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Üstbilişsel Farkındalık ve Özyeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki”, *Turkish Journal of Arts and Social Sciences*, Volume 1, s. 22-34.

YOKUŞ, Tuba. (2014). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Eğitim Öğretme Özyeterlikleri Açısından Değerlendirilmesi”, *Sanat Eğitimi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, DOI:10.7816/sed-02-02-03.

İnternet Kaynakları

Müzik Öğretmenliği Müfredatı. (t.y.).http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/muzik_ogretmenligi.pdf/831bd1ff-e3cb-4d2e-bbf8-cf80f6d0e209. Erişim Tarihi: 15/09/2017.

Haftalık Ders Çizelgeleri. (t.y.). <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>. Erişim Tarihi: 02/10/2017.

**GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ (GTHM-GTSM) DERSLERİNE İLİŞKİN ÖZYETERLİK ALGISI
ÖLÇEĞİ**

Aşağıdaki her ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı, her iki ders için ayrı ayrı olmak üzere; ifadenin yanındaki kutucuklardan yalnızca bir tanesini (X) şeklinde işaretleyerek, belirtiniz. GTM: Geleneksel Türk Müziği GTHM: Geleneksel Türk Halk Müziği GTSM: Geleneksel Türk Sanat Müziği	GELENEKSEL TÜRK HALK MÜZİĞİ (GTHM)					GELENEKSEL TÜRK SANAT MÜZİĞİ (GTSM)				
	Hiçbir Zaman	Nadiren	Kararsızım	Genellikle	Her Zaman	Hiçbir Zaman	Nadiren	Kararsızım	Genellikle	Her Zaman
1. GTM dersleri ile ilgili kuramsal bilgilere dayanan soruları rahatlıkla cevaplayabilirim.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
2. GTM derslerinde öğrendiklerimi uygulamaya dökemem.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
3. GTM derslerinde öğrendiklerimin kendime olan güvenimi artırdığına inanıyorum.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
4. GTM dersleri ile ilgili etkinliklerde başarılı olacağıma inanıyorum.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
5. GTM dersleri ile ilgili konularda kendimi yeterli buluyorum.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
6. GTM derslerinde verilen eserlerin solfejini kolaylıkla yapabilirim.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
7. GTM derslerinde dinlediğim eserlerin usûllerini vurabilirim.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
8. GTM derslerinde dinlediğim eserlerin makamlarını rahatlıkla anlayabilirim.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
9. GTM derslerinde dinlediğim eserlerin seyirlerini rahatlıkla yapabilirim.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
10. GTM ile ilgili yeni bir eser gördüğümde kolayca icra edebilirim.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
11. GTM dersleri ile ilgili eserleri çalgıyla seslendirmede sorun yaşamam.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
12. GTM dersleri ile ilgili eserleri sesimle seslendirmede sorun yaşamam.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
13. GTM derslerinde arkadaşlarım kadar iyi olmadığımı düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
14. GTM derslerine çok çalışsam bile başarılı olamayacağım inancındayım.	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤